

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 226/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditsša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Samcom, Národná 15, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na verejné prerokovanie veci podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom a uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018 v spojení s postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tos 103/2018-294 z 20. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Samcom, Národná 15, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na verejné prerokovanie vecí podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom a uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) v spojení s postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos 103/2018-294 z 20. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol trestným rozkazom okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra 2015 odsúdený pre zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods.1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za spáchanie ktorého mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu dvoch rokov. Zároveň okresný súd uložil podľa § 61 ods. 2 Trestného zákona sťažovateľovi trest zákazu činnosti vodiča, t. j. viesť akékoľvek motorové vozidlá vo výmere dvoch rokov. Okresný súd súčasne zrušil výrok o treste uložený sťažovateľovi rozsudkom okresného súdu č. k. 3 T 198/2014-101 z 9. marca 2015 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 43/2015-127 z 22. júla 2015, ktorým bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody vo výmere 8 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu

dvoch rokov a trest zákazu činnosti vodiča, t. j. viesť akékoľvek motorové vozidlá vo výmere dvoch rokov, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tieto výroky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

2.1 Okresný súd podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona uznesením č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018 rozhodol o osvedčení sa sťažovateľa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia uloženého mu trestným rozkazom okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra 2015. Krajský súd na sťažnosť prokurátora uznesením č. k. 1 Tos 103/2018-294 z 20. novembra 2018 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018 a rozhodol o tom, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia uloženého trestným rozkazom okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra 2015 neosvedčil, súhrnný trest odňatia slobody vo výmere jedného roka vykoná a na výkon trestu ho zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nenamietol právne závery vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia krajského súdu, keď poukázal na to, že *„V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že zo spisového materiálu, ktorý sa vzťahoval na konanie o osvedčení sa odsúdeného v čase podmieneného odsúdenia bolo zrejmé, že tento nenaplnil zákonné požiadavky ustanovenia § 50 ods. 4 Tr. zák., spočívajúce v riadnom spôsobe vedenia života. Vyššie uvedené tvrdenie bolo bezpochybne preukázané protiprávnym konaním odsúdeného, ktorého sa dopustil v čase podmieneného odsúdenia. Krajský súd považoval za nadbytočné opakovane uvádzať správne argumenty prokurátora z písomného odôvodnenia sťažnosti. Závery okresného súdu, ktorými odôvodnil rozhodnutie o osvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, nemali oporu v platných ustanoveniach Trestného zákona.“*

3.1 Dôvodom podania ústavnej sťažnosti sťažovateľom boli pochybenia v postupe okresného súdu a krajského súdu. Okresný súd pochybil v konaní podľa § 419 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v spojení § 50 ods. 4 Trestného zákona, keď konal verejné zasadnutie, na ktorom rozhodoval o osvedčení sa sťažovateľa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia uloženého mu trestným rozkazom okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra

2015, bez jeho prítomnosti, avšak bez toho, aby mu bolo riadne doručené predvolanie na verejné zasadnutie. Tým tak «... rozhodovali „o ňom bez neho“, čím mu fakticky zabránili v prístupe k súdu a porušili jeho základné na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.».

3.1.1 Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti akcentoval, že mu „... ako odsúdenému (osobne oprávnenej na prevzatie zásielky podľa §66 ods. 2 Tr. por.), nebolo doručené ani predvolanie na verejné zasadnutie (§66 ods. 1 písm. a per analogiam), ani rozhodnutie okresného súdu o jeho osvedčení (§66 ods. 1 písm. b/), takže o samotnej existencii celého konania sa dozvedel až pri prevzatí zásielky, ktorá obsahovala uznesenie krajského súdu a výzvu na nastúpenie výkonu trestu.“. Zároveň sa sťažovateľ domnieva, že „vedenie adresy na doručovanie obvineným v tzv. základnom konaní, nemá účinky riadneho oznámenia adresy na doručovanie v zmysle ust. § 66 ods. 3 Trestného poriadku v konaní o osvedčení resp. neosvedčení odsúdeného. Preto, ak súdy (okresný aj krajský) doručovali na adresu sťažovateľa uvedenú ešte v základnom konaní, takéto doručovanie nemohlo vyvolať účinky podľa § 66 ods. 3 posledná veta Trestného poriadku. Navrhovateľ sa totiž na pôvodne uvedenej adrese v základnom konaní takmer vôbec nezdržuje.“. V závere sa dožaduje toho, že „Ak by ústavný súd nevyhodnotil argumentáciu sub. 10 ako relevantnú vo vzťahu k porušeniu jeho základných práv, je nutné preskúmať postup poštového doručovateľa, nakoľko sťažovateľ ako adresát doručovaných zásielok, mal zvoleného splnomocnenca na preberanie zásielok a tento sa ako osoba vyššieho veku s tomu zodpovedajúcimi pohybovými problémami zdržuje takmer nepretržite na doručovacej adrese, takže je vylúčené, aby dva dni za sebou (pri doručovaní a opakovanom doručovaní) sa fyzicky nezdržoval v mieste doručovania. O tom, že je tento splnomocnenec schopný zásielky preberať, svedčí aj prevzatie finálnej zásielky dňa 15.1.2019 - uznesenia krajského súdu a výzvy na nastúpenie výkonu trestu.“.

3.2 Pochybenie krajského súdu v sťažnostnom konaní malo spočívať v tom, že členkou senátu sťažnostného súdu bola sudkyňa JUDr. Monika Liptáková, ktorá rozhodovala ako samosudkyňa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3 T 127/2015, v rámci ktorého aj rozhodla o vine sťažovateľa trestným rozkazom č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra 2015. Podľa sťažovateľa „Rovnaká sudkyňa teda rozhodovala jednak v základnom konaní o odsúdení sťažovateľa a uložení podmieneného

trestu odňatia slobody a následne rozhodovala na súde vyššieho stupňa o osvedčení resp. neosvedčení sťažovateľa a o vykonaní trestu odňatia slobody, ktorý sama uložila ako sudkyňa na súde nižšieho stupňa.“, pričom poukázal na to, že „... nemal žiadnu vedomosť o vedení konania o jeho osvedčení v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, objektívne preto nemohol uplatniť postup podľa §31 ods. 5 Trestného poriadku, t.j. nemal možnosť vzniesť námietku zaujatosti bez meškania, len čo sa dozvedel o dôvodoch vylúčenia, nakoľko sa o týchto dôvodoch dozvedel až po doručení uznesenia krajského súdu.“. Teda „Sťažovateľ má za to, že JUDr. Monika Liptáková rozhodovala v senáte krajského súdu ako vylúčená sudkyňa v zmysle ust. §31 ods. 4 Trestného poriadku. Obsadením senátu sudcom vylúčeným zo zákona, došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina sp. zn. 3T/127/2015 a v konaní vedenom, pred Krajským súdom Žilina sp. zn. 1 Tos/103/2018 a jeho uznesením zo dňa 20.11.2018 sp. zn. 1 Tos/103/2018, porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu Žilina zo dňa 20.11.2018 sp. zn. 1Tos/103/2018-294 zrušuje a vec [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vracia Krajskému súdu Žilina na nové konanie.

Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], náhradu trov poskytnutých právnych služieb vo výške 415,52 € na účet advokáta JUDr. Branislava Samca...“

4.1 Sťažovateľ zároveň využil § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov účinného v čase podania ústavnej sťažnosti a navrhol odklad vykonateľnosti uznesenia krajského súdu č. k.

1 Tos 103/2018-294 z 20. novembra 2018. Poukázal na to, že „splnenie povinnosti uloženej vykonateľným rozhodnutím súdu by pre sťažovateľa znamenalo bezprostredne zásah do jeho osobnej slobody (nástup výkonu trestu dňa 14.2.2019) a pre jeho rodinu (družka, matka) dočasnú stratu živateľa a obmedzenie prevádzky spoločnej dopravnej firmy, v ktorej by bezprostredne došlo k utlmeniu činnosti, t.j. vyvolalo by následky, ktoré vzhľadom k dôvodom ústavnej sťažnosti možno považovať za značne neprimerané.“.

II.

Právomoc ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

13. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

14. Vec napadla ústavnému súdu 1. februára 2019 a bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Sergejovi Kohutovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudcu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce je na konanie vo veci príslušný štvrtý senát ústavného súdu v zložení Miroslav Duriš

(predseda senátu) a sudcovia Ladislav Duditš a Libor Duľa. Vzhľadom na to senát ústavného súdu rozhodol v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

III.

Referenčné právne normy a judikatúra ústavného súdu

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

17. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody garantované právom Únie sú porušené, má právo na efektívny opravný prostriedok pred súdom v súlade s podmienkami ustanovenými v tomto článku.

Každý má právo na spravodlivé a verejné pojednávanie v primeranom čase pred nezávislým a nestranným súdom, ktorý bol predtým ustanovený zákonom.

18. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov v rámci im zverených kompetencií legislatívne vymedzených. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo

kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

19. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

20. V naznačených súvislostiach teda ústavný súd akcentuje, že jeho úlohou ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať iba ústavné markanty postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch z pohľadu toho, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a s právnymi okolnosťami tej-ktorej veci. Teda úlohou ústavného súdu je dohliadať iba na zlučiteľnosť účinkov výkonu právomoci orgánov verejnej moci so základnými právami garantovanými prostredníctvom ústavy a kvalifikovaných medzinárodných zmlúv. Ak je postup orgánu verejnej moci v konkrétnej veci ústavne konformný a v súlade so zákonom a jeho rozhodnutie je preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti, ústavný súd nemá dôvod zasahovať do výkonu jeho právomoci a vyslovovať porušenie základných práv (I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

21. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným

právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vytýkaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

22. Podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona ak odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život a splnil povinnosť nahradiť škodu spôsobenú trestným činom alebo zaplatiť dlh alebo zameškané výživné, ak boli uložené, súd vysloví, že sa osvedčil; inak rozhodne, že sa trest odňatia slobody vykoná.

23. Podľa § 34 ods. 7 Trestného poriadku obvinený je povinný na začiatku prvého výsluchu uviesť adresu, na ktorú sa mu majú písomnosti doručovať, vrátane písomnosti určených do vlastných rúk, ako aj spôsob doručovania s tým, že ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, musí takú skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu, o doručovaní a následkoch s tým spojených orgán činný v trestnom konaní alebo súd obvineného poučí.

Podľa § 66 ods. 1 Trestného poriadku do vlastných rúk sa doručuje a) obvinenému obžaloba a predvolanie, b) osobám oprávneným podať proti rozhodnutiu opravný prostriedok rovnopis takéhoto rozhodnutia, c) iná písomnosť, ak to sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník alebo asistent prokurátora z dôležitých dôvodov nariadi.

Podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku ak nebol adresát zásielky, ktorú treba doručiť do vlastných rúk, zastihnutý na adrese, ktorú na tieto účely uviedol, zásielka sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje, a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, že mu

zásielku príde doručiť znovu v určitý deň a hodinu. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledný, uloží sa písomnosť na pošte alebo orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, kde a kedy si môže zásielku vyzdvihnúť. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel; toto neplatí, ak ide o doručenie obžaloby, uznesenia o podmieňnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu.

24. Podľa § 291 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje.

Podľa § 292 ods. 1 Trestného poriadku predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná.

Podľa § 293 ods. 1 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti samosudcu a zapisovateľa alebo všetkých členov senátu a zapisovateľa.

Podľa § 293 ods. 3 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa koná za prítomnosti obvineného.

Podľa § 293 ods. 4 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa môže vykonať v neprítomnosti obvineného, ak nie je možné doručiť mu predvolanie na verejné zasadnutie a z toho dôvodu ustanovený obhajca bol o verejnom zasadnutí riadne upovedomený.

Podľa § 293 ods. 5 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu upovedomenie o verejnom zasadnutí bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti alebo za podmienok uvedených v § 292 ods. 5.

25. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník je vylúčený z vykonávania úkonov trestného

konania, ak bol v prejednávanej veci činný ako prokurátor, policajt, spoločenský zástupca, obhajca, splnomocnenec zúčastnenej osoby alebo poškodeného, zástupca poškodeného alebo spoločný zástupca poškodených.

Podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku dôvodom vylúčenia sudcu alebo senátu nie je skoršie rozhodnutie sudcu alebo senátu o obvinenom, spoluobvinenom alebo o iných obvinených, ktorých trestné činy spolu súvisia.

Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas alebo pokyn.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.1 Ústavný prieskum napadnutého rozhodnutia okresného súdu z hľadiska základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na verejné prerokovanie vecí podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 charty

26. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad

uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

27. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je teda založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Pokiaľ právny predpis stanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

28. V posudzovanom prípade bolo uznesenie okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018 napadnuté riadnym opravným prostriedkom, a to sťažnosťou podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku prokurátorom, o ktorom bol povinný rozhodnúť a aj rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1 Tos 103/2018-294 z 20. novembra 2018. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o podanej sťažnosti prokurátora v danom prípade vylučovala právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu neprípustnosti.

IV.2 Ústavný prieskum napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadiska základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na verejné prerokovanie veci podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

29. Sťažovateľ v rámci svojej prvej námietky (pozri bod 3.1 a bod 3.1.1) namietol konanie verejného zasadnutia okresného súdu, na ktorom sa rozhodovalo o jeho osvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia bez jeho prítomnosti, keďže mu nebolo doručené predvolanie na verejné zasadnutie okresného súdu. Taktiež sa sťažovateľ domnieva, že *„vedenie adresy na doručovanie obvineným v tzv. základnom konaní, nemá účinky riadneho oznámenia adresy na doručovanie v zmysle ust. § 66 ods. 3 Trestného poriadku v konaní o osvedčení resp. neosvedčení odsúdeného.“*

30. Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd poukazuje na zákonné znenie § 34 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý exaktne stanovuje povinnosť obvineného uviesť adresu na doručovanie písomností a v prípade jej zmeny túto oznámiť orgánom činným v trestnom konaní a súdu. Výstižne to vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. 6 Tdo 93/2016 z 1. júna 2017, keď uviedol: *„Obvinený neoznámil bez omeškania príslušnému orgánu v zmysle ust. § 34 ods. 7 Tr. por. zmenu adresy na doručovanie. Občan má vždy v styku s orgánmi činnými v trestnom konaní, alebo súdom uviesť adresu, na ktorú mu možno zasielať písomnosti. Pokiaľ neuvedie adresu, na ktorej sa reálne zdržiava, bude sa vždy vystavovať nebezpečenstvu, že uvedené orgány môžu (ak ide o obvineného) jeho konanie posudzovať ako vyhýbanie sa trestnému stíhaniu. Pri uložení zásielky treba urobiť opatrenia, aby sa o jej uložení adresát dozvedel. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel. Fikcia doručenia neplatí, ak ide o doručenie obžaloby (§ 234 ods. 1 T r. por.), uznesenia o podmienenom zastavení trestného stíhania (§ 216 Tr. por.) a trestného rozkazu (§ 354 ods. 2 Tr. por.).“* Tieto závery (vzhľadom na charakter podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody ako benefitu pre právoplatne odsúdeného páchatel'a viazaného na vedenie riadneho života jeho osobou v skúšobnej dobe určenej pri ukladaní trestu) sa vzťahujú aj na rozhodovanie podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona. Keďže plynutie skúšobnej doby priamo nadväzuje

na právoplatnosť rozhodnutia o vine a treste bez ďalšieho rozhodnutia súdu o začatí jej plynutia vo vykonávacom konaní, ostáva zachovaná aj povinnosť obvineného (už ako odsúdeného) oznámiť zmenu adresy alebo spôsobu doručovania podľa § 34 ods. 7 Trestného poriadku na účel konania a rozhodovania uvedeného v predchádzajúcej vete (otázka osvedčenia sa odsúdeného v skúšobnej dobe alebo, naopak, výkonu uloženého trestu).

30.1 Tejto povinnosti si bol sťažovateľ aj vedomý, keďže splnomocnil svoju matku na preberanie zásielok. To, že v dvoch prípadoch prevzatie zásielky zlyhalo (vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, pozn.), resp. že sa o konaní verejného zasadnutia fakticky nedozvedel, nie je vina súdu, ale sťažovateľa, ktorý mal a mohol zabezpečiť aj doručovanie na inú adresu, kde sa mienil zdržiavať. Okresný súd v napadnutom rozhodnutí k uvedenému poznamenal: „*Súd podľa § 293 ods. 5 Tr. por. vykonal verejné zasadnutie v neprítomnosti odsúdeného [REDAKOVANÉ], ktorému bolo doručené upovedomenie na termín verejného zasadnutia riadne a včas, súčasne bol odsúdený riadne poučený o možnosti konania verejného zasadnutia v jeho neprítomnosti. Odsúdený si zásielku v odbernej lehote neprevzal, čo vyplýva z vrátenej poštovej zásielky, preto súd považoval zásielku za doručení v zmysle ustanovenia § 66 ods. 3 Tr. por.*“

30.2 V týchto súvislostiach ústavný súd poukazuje aj na Trestným poriadkom predpokladané účinky fikcie doručenia podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku, ktoré boli už aj judikatúrou ústavného súdu aprobované (pozri napr. uznesenia o odmietnutí ústavnej sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti č. k. I. ÚS 518/2014-11 z 10. septembra 2014, č. k. III. ÚS 440/2017-19 zo 4. júla 2017, č. k. III. ÚS 483/2018-16 z 11. decembra 2018, č. k. III. ÚS 23/2019-12 zo 16. januára 2019).

31. Sťažovateľ v rámci svojej druhej námietky uviedol, že členkou senátu krajského súdu ako súdu sťažnostného, ktorý aj rozhodol uznesením č. k. 1 Tos 103/2018-294 z 20. novembra 2018 tak, že zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018 a vyslovil, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia neosvedčil, bola sudkyňa JUDr. Monika Liptáková, ktorá rozhodovala ako samosudkyňa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3 T 127/2015, v rámci

ktorého aj rozhodla o vine sťažovateľa trestným rozkazom č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra 2015 (bližšie pozri bod 3.2).

32. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom ustanovené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie na určitom súde, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06). Zákonným sudcom je teda sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má vo veci konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01), a ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte (napr. I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 87/01, I. ÚS 115/02, III. ÚS 202/02, III. ÚS 116/06); ako aj sudca, ktorému boli veci pridelené z dôvodu vylúčenia iného sudcu pre zaujatosť v zmysle § 31 a nasl. Trestného poriadku alebo pre iné ďalšie dôvody (II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02).

32.1 Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) týkajúcej sa práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že zákonnosť súdu musí byť okrem iného založená na jeho zložení. Súd zriadený zákonom musí byť teda obsadený zákonným spôsobom (rozsudok ESLP vo veci *Buscarini proti San Marino* zo 4. 5. 2000).

33. Vo vzťahu k podstate tejto námietky sťažovateľa ústavný súd poukazuje na v súdnej praxi, ako aj v právnej teórii všeobecne akceptovaný právny názor, že dôvod na vylúčenie sudcu z rozhodovania na súde vyššieho stupňa v zmysle už citovanej prvej vety § 31 ods. 2 Trestného poriadku môže byť naplnený len v prípade, ak sudca súdu vyššieho stupňa v konkrétnom prípade rozhodoval ako sudca súdu nižšieho stupňa vo veci samej, teda o vine či nevine obvineného, nie však napríklad v prípade, ak rozhodoval ako sudca pre prípravné konanie o zaist'ovacích procesných úkonoch (III. ÚS 632/2016, uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 37/2010, sp. zn. 4 Tost 31/2014), alebo napríklad, ak rozhodoval o schválení dohody o vine a treste spoluobvineného v tej istej trestnej veci (stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 11/2017 z 5. apríla 2017 a § 31 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. januára 2019).

34. Tieto závery zodpovedajú aj situácii, keď sudca rozhodoval v prvom stupni o vine a treste obvineného a následne je (už ako sudca súdu vyššieho stupňa) činný v konaní o riadnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu vo vykonávacom konaní (v tomto prípade o osvedčení alebo neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia). Sudca totiž nepreskúmava svoje vlastné pôvodné meritórne rozhodnutie, ale rozhoduje po zistení okolností, ktoré následne nastali, o inej právnej otázke. Z uvedeného vyplýva absencia konfliktu s § 31 ods. 4 (v čase rozhodovania krajského súdu § 31 ods. 3) Trestného poriadku a jeho ústavne konformným výkladom.

34.1 Rovnako tak aj ESLP vo vzťahu k aplikácii dohovoru opustil štrukturálne hľadisko a hľadisko nezlučiteľnosti *in abstracto* rôznych procesných funkcií a použil vo viacerých prípadoch konkrétny prístup. Vo svojich prípadoch ESLP vyslovil záver, že to, na čom záleží pri posudzovaní otázky nestrannosti, je povaha a rozsah úkonov, ktoré urobil sudca pred procesom. Treba preskúmať jednotlivé procesné úkony, ktoré sudca urobil pred rozhodnutím vo veci samej, podľa ich obsahu, t. j. podľa toho, či otázky, ktoré musel riešiť, a spôsob, ako ich riešil, neprejudikovali jeho stanovisko k vine či nevine obvineného. Európsky súd pre ľudské práva urobil záver, že tieto hľadiská sú zásadné pre vyvodenie záveru, či subjektívna obava sťažovateľa z nedostatku nestrannosti sudcu bola aj objektívne odôvodnená (rozsudky ESLP vo veciach Sainte-Marie proti Francúzsku z roku 1992, Fey proti Rakúsku z roku 1993, Saraiva de Carvalho proti Portugalsku z roku 1994, Bulut proti Rakúsku z roku 1996, kde ESLP nezistil porušenie zásady nestrannosti súdu; rovnako tak III. ÚS 153/08, II. ÚS 653/2013, III. ÚS 632/2016, II. ÚS 579/2017). Teda „pokiaľ ide o objektívny test, súd zohľadňuje, že samotná skutočnosť, že sudca sa zúčastnil iného konania, ktoré sa týkalo tých istých účastníkov, nie je sama osebe spôsobilá vyvolať legitímne obavy o jeho alebo jej nestrannosti.“ (rozsudok ESLP vo veci Petrov proti Bulharsku z 2. 11. 2010).

35. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že samotná skutočnosť, že sudkyňa JUDr. Monika Liptáková rozhodovala ako členka senátu sťažnostného súdu v sťažnostnom konaní o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-283 z 3. septembra 2018, teda o neosvedčení sa sťažovateľa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, pričom v predošlom období trestným rozkazom okresného súdu č. k. 3 T 127/2015-141 z 5. novembra 2015 odsúdila sťažovateľa pre zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, nezakladala dôvod na jej vylúčenie z rozhodovania o sťažnosti prokurátora proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, ako tvrdí sťažovateľ (išlo by o vylúčenie zo zákona, o tejto otázke sa nerozhoduje na základe námietky strany). Vecne je to tak preto, lebo okolnosti (právne i skutkové) podstatné pre rozhodnutie o osvedčení sa sťažovateľa, zohľadňujúc spôsob jeho života počas doby plynutia skúšobnej doby, z ktorých okresný súd, resp. krajský súd ako súd sťažnostný vychádzal, boli z podstaty veci odlišné od okolností rozhodných pre odsúdenie sťažovateľa.

36. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že medzi obsahom sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na verejné prerokovanie vecí podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a napadnutým postupom a rozhodnutím krajského súdu neexistuje príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol ústavný súd reálne rozhodnúť o ich porušení, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto jej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.3 Ústavný prieskum napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty

37. V prípade namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda pri namietaní porušenia práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd poukazuje na to, že tento článok sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo

o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom (III. ÚS 206/06, III. ÚS 2/09, II. ÚS 494/2014). Článok 6 dohovoru sa preto zásadne nevzťahuje na vykonávacie konanie a na mnohé rozhodnutia v ňom urobené [napr. podmiennečné prepustenie, nariadenie výkonu podmiennečne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti atď. (REPÍK, B. *Ludské práva v súdnom konaní*. Bratislava : MANZ, 1999, s. 62 – 63.)]. V dôsledku uvedeného je ústavná sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti namietajúcej porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zjavne neopodstatnená a ústavný súd ju preto podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmieta. K rovnakému záveru dospel ústavný súd aj pri preskúmaní sťažovateľom namietaného porušenia čl. 47 charty v časti týkajúcej sa spravodlivého procesu, keďže aplikácia práva Európskej únie v tejto veci neprichádzala do úvahy. V prípade oboch sťažovateľom nesprávne označených referenčných noriem by však aj pri možnosti ich použitia na danú otázku a vzhľadom na ich obsah išlo o vecne rovnaké riešenie (spočívajúce v neporušení dotknutých práv sťažovateľa) ako v časti IV.2 tohto odôvodnenia.

38. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uplatnenými návrhmi (rozhodnutie o návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu, jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie krajskému súdu, priznanie náhrady trov konania a iné).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu